

Nr 84.

Av herr **Andersson** i Södergård **m. fl.**, om medel för anställande av ytterligare en vandringsrättare hos Jönköpings läns hushållningssällskap.

I statsverkspropositionens nionde huvudtitel under punkt 77, bidrag till hushållningssällskapen, finnes omnämnt en framställning från Jönköpings läns hushållningssällskap, vari hemställes om bidrag till avlöning av två vandringsrättare utöver de två, som sällskapet nu har statsbidrag till.

Lantbruksstyrelsen har tillstyrkt denna framställning.

Departementschefen har i sitt yttrande vitsordat att sällskapets framställning om denna bidragshöjning i och för sig är önskvärd och berättigad. I beaktande av att förslag föreligger angående omorganisation av hushållningssällskapen, kan han dock icke för närvarande förorda bifall till framställningen i fråga.

Häremot kan sakligt invändas, att det synes ovisst, när riksdagen blir i tillfälle att fatta beslut i denna fråga. Vidare är det ovisst, hurudant detta beslut blir. Men behovet av fyra vandringsrättare torde under alla förhållanden kvarstå. Under sådana förhållanden bör icke en verkställd utredning tagas som skäl för avslag på en fullt berättigad framställning om statsbidrag till tjänster, som i denna livsmedelsknapphetens tid äro av betydelse för livsmedelsproduktionen. Att framställningen är berättigad framgår tydligt av följande redogörelse.

Jönköpings län är ett utpräglat småbrukarlän. Enligt 1937 års jordbruksräkning var antalet brukningsdelar 18,772 med en sammanlagd åkerareal av 134,897 hektar. Medelarealen åker per brukningsdel var alltså endast omkring 7 hektar. Behovet av vandringsrättare inom länets hushållningssällskap för att kunna tillgodose särskilt det mindre jordbrukets behov av biträde av olika slag är fördenskull framträdande. Vandringsrättarna hava främst att utföra planläggning av sådana grundförbättringsföretag, vartill statsbidrag till s. k. ofullständiga jordbruk sökes, gödselvårdsanläggningar, provtagningar för kemisk markanalys m. m. Denna planläggningsverksamhet har under senare år varit mycket omfattande. Under de senaste åren har hushållningssällskapet sålunda planlagt 800 à 1,000 företag årligen bestående av nyodling, beteskultur, täckdikning, stenröjning och gödselvårdsanläggningar. Av jordprov för kemisk markanalys ha under 1942 genom vandringsrättarna uttagits 7,730 stycken. Antalet vandringsrättare är emellertid icke tillräckligt, vilket framgår bäst därav att ännu i mitten av augusti detta år kvarlågo omkring 600 ansök-

ningar om biträde för planläggning å s. k. ofullständiga jordbruk, inkomna före den 1 maj i år, vilka då ännu icke medhunnits. Hushållningssällskapet ser med verklig oro på frågan, hur sällskapet skall kunna tillmötesgå efterfrågan på biträde. Det är fara värt, att det intresse för allehanda förbättringsåtgärder, som hushållningssällskapet genom sin propaganda frammanat, kommer att slappna, därest sällskapet icke kan effektuera det biträde, som från jordbrukarehåll åstundas. Icke minst under nu rådande kristid med de extra arbetsuppgifter för produktionens främjande, som tillkomma hushållningssällskapet, har det alltför ringa antalet vandringsrättare gjort sig märkbart.

Uti lantbruksstyrelsens senast utgivna berättelse, avseende året 1939, finnes å sid. 163 intagna uppgifter angående antalet med understöd av statsmedel avlönade vandringsrättare i de olika hushållningssällskapen. Härav framgår rätt tydligt att Jönköpings län är mindre väl lottat i avseende på antalet vandringsrättare. En jämförelse mellan antalet vandringsrättare och antalet brukningsdelar i de skilda länen bestyrker detta påstående. Härnedan göres för en dylik jämförelse en sammanställning från några län där förhållandena i detta avseende äro särskilt iögonfallande:

Län	Antal vandringsrättare, avlönade med understöd av statsmedel 1939	Antal brukningsdelar enligt 1937 års jordbruksräkning
Jönköpings	2	18,772
Kronobergs	4	17,741
Kalmar	3	16,219
Blekinge	2	9,170
Kristianstads	4	22,980
Hallands	3	13,657
Göteborgs	3	15,075

Med hänsyn till hushållningssällskapets ansträngda ekonomi är det även i hög grad önskvärt, att statsbidraget till avlönande av vandringsrättare ökas. Sällskapet har under senare 5—6 år fått tillgripa omkring 40,000 kronor av sällskapets kapital för att hålla verksamheten i gång.

Hushållningssällskapet hemställde uti underdåniga framställningar åren 1938 och 1939 om statsbidrag å 6,000 kronor för respektive 1939 och 1940 till avlönande av 3 vandringsrättare och åren 1940, 1941 och 1942 om statsbidrag å 8,000 kronor för respektive 1941, 1942 och 1943 till avlönande av 4 vandringsrättare. Kungl. Maj:t har emellertid för ett vart av åren 1939—1942 beviljat endast 4,000 kronor till 2 vandringsrättare.

För år 1943 har hushållningssällskapet uti sin inkomst- och utgiftsstat ansett sig kunna räkna med att erhålla sökt statsanslag till 4 vandringsrättare med 8,000 kronor. Enligt årets statsverksproposition skulle emellertid alltjämt endast utgå anslag till två vandringsrättare med 4,000 kronor. Hushållnings-

sällskapet ställes härigenom inför valet att antingen avskeda två av de fyra vandringsrättare, som nu äro anställda hos hushållningssällskapet, eller självt även under 1943 svara för lönekostnaderna för två av dessa. Båda dessa alternativ äro lika orimliga. Att nu minska antalet vandringsrättare till två skulle helt enkelt innebära att sällskapet icke skulle kunna fullgöra de uppgifter, som av statsmakterna förutsättas skola bliva genom sällskapets försorg utförda. Att å andra sidan räkna med att hushållningssällskapet även 1943 efter de gångna årens uppoffringar skall ytterligare tillgripa av sina kapitaltillgångar för täckande av denna driftsutgift, framstår såsom orimligt, i all synnerhet då man jämför förhållandena i de andra här omnämnda länen.

Av det anförda framgår, att fullgoda skäl finnas för statsbidrag till ytterligare två vandringsrättare hos Jönköpings läns hushållningssällskap, men av statsfinansiella skäl skola vi nöja oss med att begära statsbidrag till endast en, utöver vad i statsverkspropositionen beräknats.

Med stöd av det anförda få vi hemställa,

att riksdagen måtte besluta att statsbidrag skall utgå till Jönköpings läns hushållningssällskap för anställande av ytterligare en vandringsrättare hos sällskapet för budgetåret 1943/44 utöver vad som föreslagits under punkt 77 i nionde huvudtiteln i årets statsverksproposition.

Stockholm den 21 januari 1943.

Gust. E. Andersson
i Södergård.

J. V. Pettersson
i Norregård.

Rudolf Boman.